

Bedre enn fryktet**Om design, formgivning, kunst og håndverk i St.meld. 30.**

I St.meld. 30 *Kultur for læring* foreslår Clemet at elevenes grunnleggende ferdigheter skal begrenses til; å kunne uttrykke seg muntlig, å kunne lese, å kunne uttrykke seg skriftlig, å kunne regne og å kunne bruke digitale verktøy. I høringsrunden som førte fram til denne meldingen har Clemet fått mange innspill som påpeker at det finnes flere basiskompetanser.

Kunst og Design i skolen har gjennom tidsskriftet FORM i mange år pekt på viktigheten av å utvikle elevenes visuelle kompetanse. Mye av den verdi- og holdningsinformasjon som vi daglig pådyttes gis ikke i form av ord og tall, men gjennom visuelle medier.

Det er bare å beklage at Clemet ikke har hørt på innspill om å inkludere visuell kompetanse som både omfatter opplevelse og kritisk vurdering av visuelle tegn samt evnen til selv å kunne uttrykke seg gjennom visuelle medier. Når det er sagt, så var det mange av oss som var svært urolige for om Clemet konkret ville beskjære faget *Kunst og håndverk* når hun har vist så liten forståelse for den visuelle kompetansen.

Men forslaget er bedre enn vi fryktet, og vi er fornøyd med signalene om at faget *Kunst og håndverk* ikke skal beskjæres, og dermed beholde sin posisjon i grunnskolen som obligatorisk fag fra 1.-10. klasse. Vi er også fornøyd med at *teknologi og design* foreslås som et tverrfaglig tema med basis i realfagene og i *Kunst og håndverk*, fremfor å etableres som eget fag. På denne måten utnyttes den kompetansen som allerede finnes og føringer legges for samarbeid.

Etterutdanning for Teknologi og design

Evalueringen av L-97 viser at elevene trives i faget *Kunst og håndverk*, og ved flere anledninger har Kristin Clemet rost kvaliteten og lærernes innsats i faget. Det er hyggelig. Men det legitimerer ikke at det bare er realfagslærere som skal få midler til etterutdanning for blant annet å tilnærme seg området teknologi og design. Lærerne i *Kunst og håndverk* må - til tross for at de er flinke - også få midler til etterutdanning. Bare på den måten kan lærerne fra disse to ulike tradisjonene møtes i et likeverdig og utviklende samarbeid - til beste for elevenes læring.

På årets NKUL-konferanse på NTNU i Trondheim la lærere fra Rosenborg skole fram sine erfaringer med teknologi og design-prosjekter. Interessant er det å merke seg at i evalueringen av prosjektet uttalte flere elever at dette likner på det de normalt gjør i kunst og håndverkstimene. I utvikling av nye planer er det spesielt viktig å bygge på de gode erfaringene som finnes.

PISA og innovasjon

Det var PISA-undersøkelsen som for alvor satte elevenes ferdigheter i lesing, skriving og matematikk på dagsorden. Norge kom lavere på rankinglisten enn hva vi hadde ambisjoner om å prestere. Finland skåret høyt, og er nå det landet som alle skoleledere drar på studietur til for å lære. Vi kan spekulere på hvorfor finnene gjorde det så godt. Noe av forklaringen er at Finland har liten innvandring, og det er stilt spørsmål ved om dette aspektet var med som en faktor i analysearbeidet. En ting er å tolke resultatene av undersøkelsen, men like viktig er de premissene som legges FØR store forskningsprosjekter igangsettes. Man kan undre på; Hvorfor ble akkurat disse ferdighetene undersøkt? Hvorfor undersøkte de ikke elevenes kunnskap i samfunns- eller kunstfagene? Hva skulle resultatene brukes til? Er undersøkelsens funn egnet til å gi svar på utfordringene vi står overfor når fremtidens skole skal utformes? Er det andre kompetanser enn lesing, skriving og regning som også er viktige? Hva med elevenes evne til innovasjon og visuell kommunikasjon? Det er med andre ord viktig å ha i tankene at det ligger valg bak hva som ble målt i PISA undersøkelsen. Den alene kan ikke være premissleverandør for hvordan fremtidens skole skal utformes. Dersom politikerne hadde ment at det var viktig å få vite noe om elevenes visuelle kompetanse, hadde de inkludert denne, eller laget en ny undersøkelse. Det har de foreløpig ikke gjort.

Visuell allmenndannelse etter grunnskolen

Clemet overrasker positivt når hun foreslår at *Medier, kommunikasjon og formgivning* (MKF) skal bli et av flere programområder på utdanningsprogram for studiespesialisering. I dag velger i underkant av 50% av elevene i den videregående opplæringen dagens tilsvarende løp, AØA. Dersom elevenes valg ikke endrer seg dramatisk etter Clemets reform, vil et større antall elever i framtiden få mulighet til å lære mer om visuell kommunikasjon. Disse elevene vil sannsynligvis også skaffe seg høyere utdanning og få yrker innen et bredt spekter. Dette er bra for den visuelle allmenndannelsen i Norge, og etter min mening et skritt i riktig retning. Noen av de elevene som velger MKF vil kanskje senere også velge å studere videre på høyskoler innen området medier, design og formgivning. De elevene som ønsker full uttelling kan, ifølge Stortingsmeldingen, velge seg 33 årstimer på dette programområdet over 3 år. Navnet er imidlertid for langt - det bør kuttes til *Medier og formgivning* alternativt *Medier og design*.

Yrkesveien

Meldingen foreslår videre at elever kan velge studieprogram for *Design, medier og håndverksfag* på yrkesfaglig studieretning. Dette utdanningsprogrammet blir altfor omfangsrikt, og det bør deles. De elevene som ønsker det må fremdeles få mulighet til å skaffe seg generell studiekompetanse i dette løpet.

Liv Merete Nielsen
Professor
Avdeling for estetiske fag, Høgskolen i Oslo